

Per e-mail: info@adviesburodrugs.nl

Aan de Stichting Adviesburo Drugs
T.a.v. August de Loor
Entrepotdok 32-A
1018 AD Amsterdam

Prinsengracht 708

1017 LA Amsterdam

tel +31(0)20 - 622 30 77

fax +31(0)20 - 420 60 31

Amsterdam, 19 april 2020

Inzake : 40649 PL/pl
Advies terzake voorgenomen wetgeving NPS

Geachte heer De Loor,

U vroeg mij om juridisch commentaar op de nieuwe plannen tot wijziging van de Opiumwet door generieke strafbaarstelling van specifieke groepen NPS, zogenaamde Nieuwe Psychoactieve Stoffen. Men verstaat hieronder stoffen die een gelijkwaardig gezondheidsrisico met zich me brengen als stoffen die op de lijsten I en II van de Opiumwet zijn geplaatst, maar door kleine structurele veranderingen in de chemische structuur daar tot op heden niet onder vallen.

Het wetsvoorstel

Op 9 maart jl. werd het eerste concept vrijgegeven van de nieuw te introduceren wijziging van de Opiumwet. De bedoeling is aan de twee lijsten I en II van verboden stoffen bij de Opiumwet een derde lijst IA toe te voegen met zogenaamde stofgroepen, ofwel groepen van substanties die afgeleid zijn van eenzelfde chemische basisstructuur. De voorgestelde lijst bevat drie stofgroepen, te weten:

1. substanties die zijn afgeleid van 2-fenethylamine (en die overeenkomen met een specifieke modulaire opbouw van twee structurelementen A en B), inclusief substanties die de basisstructuur cathinon hebben;
2. substanties die zijn afgeleid van Cannabimimetica of synthetische cannabinoïden (en die overeenkomen met een specifieke modulaire opbouw van een structurelement A en B met een zijketen op een gedefinieerde positie);
3. alle substanties die zijn afgeleid van 4-aminopiperidine.

Het bezit, de productie, bewerking, levering, verkoop en import en export van deze stoffen worden verboden. Opzettelijke overtreding wordt bestraft met gevangenisstraf van maximaal 6 jaar of geldboete van de vijfde categorie (maximaal € 87.000,-). Onbewuste overtreding van het verbod wordt bestraft met een maximale gevangenisstraf van drie maanden of geldboete van de derde categorie (maximaal € 8.700,-). De ruimere opsporingsbevoegdheden van de Opiumwet voor het onderzoeken van ruimtes en voer- en vaartuigen gaan ook gelden voor deze categorie van feiten. De bevoegdheid van de burgemeester om op grond van de Opiumwet woningen of

andere ruimtes te sluiten, zal mede die plaatsen gaan omvatten waar stoffen worden aangetroffen die vallen onder de op lijst IA genoemde stofgroepen. Per stofgroep kunnen ontheffingen worden verleend indien is aangetoond dat daarmee de volksgezondheid of gezondheid van dieren wordt gediend, of ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Bij algemene maatregel van bestuur kan de minister een stofgroep aan lijst IA toevoegen, wanneer een middel of middelen die tot deze stofgroep behoren zijn of worden toegevoegd aan lijst I van de Opiumwet.

De bezwaren

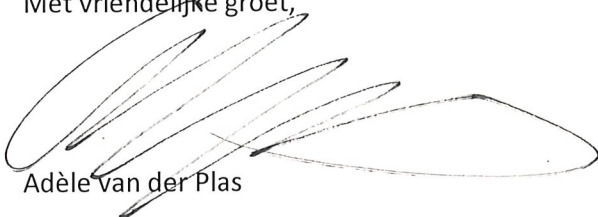
- A. Het grote probleem van deze generieke strafbaarstelling van stofgroepen is, dat het vrijwel onmogelijk wordt om als justitiabele de precieze omvang van de strafbaarstelling te kennen. Zonder specialistische kennis is het immers vrijwel ondoenlijk om te bepalen of een specifieke stof die je in je bezit hebt of krijgt, onder deze nieuwe wetgeving valt. Dit is in strijd met het legaliteitsbeginsel, dat niets strafbaar is zonder voorafgaande strafbepaling en de daaraan verbonden kenbaarheid voor de burger. Dit beginsel komt zoals het RIVM al jaren geleden schreef, in gevaar als groepen stoffen worden verboden, zonder dat voldoende duidelijk is welke middelen daar nu precies onder vallen. Dit geldt zeker nu er hoge strafbedreigingen en ruime opsporingsbevoegdheden gelden voor de nieuw voorgestelde strafbare feiten (zie RIVM briefrapport 340011005/2012, Voor en nadelen van generieke strafbaarstelling nieuwe psychoactieve stoffen).
- B. Dit probleem wordt versterkt door de specialistische terminologie die het wetsontwerp hanteert en die volgens deskundigen niet altijd even zuiver is in zijn afbakening van strafbaar te stellen stofgroepen. Zo spreekt het ontwerp van lijst IA sub 2 over de strafbaar te stellen stofgroep cannabimimetica /synthetische cannabinoïden, terwijl de daaropvolgende omschrijving van deze stofgroep aangeeft dat hiermee slechts synthetische cannabinoïden worden bedoeld. Dit wekt verwarring omdat onder cannabimimetica ook wel alle stoffen worden verstaan die op het endocannabinoïde systeem werken. In dat geval zou het wetsontwerp alle cannabinoïden willen strafbaar stellen, hetgeen volgens de verdere specificatie niet het geval is. Dergelijke onduidelijkheden maken het voor de gemiddelde burger nog moeilijker de wet te kennen, mocht dit ontwerp ooit wet worden.
- C. De inbreuk op het legaliteitsbeginsel is in feite nog ingrijpender, nu in de zogenaamde paddo-jurisprudentie door de Hoge Raad (zie bijvoorbeeld: ECLI:NL:HR:2002AE2094) is uitgemaakt, dat ieder natuurproduct: plant, dier of ander organisme, dat van nature een in de Opiumwet strafbaar gestelde stof bevat zoals bijvoorbeeld psilocybine, psilocine of DMT, bij enigerlei actieve bewerking gelijk zal worden gesteld aan de verboden stof die het bevat. Dit impliceert dat een ieder die een natuurproduct bewerkt dat mogelijkwijs een stof bevat, die zal blijken te behoren tot de nieuw strafbaar te stellen stofgroepen, daarmee een strafbare bewerking heeft verricht. Dit is voor niemand meer te overzien en komt daarmee ernstig in strijd met het legaliteitsbeginsel dat de burger dient te beschermen tegen willekeurige vervolging op grond van niet tevoren kenbaar gemaakte strafbare handelingen.
- D. Extra zorgelijk in dit verband is dat de wetsontwerp het mogelijk wil maken nieuwe stofgroepen bij algemene maatregel van bestuur door de minister aan lijst IA te laten toevoegen, in het geval een middel uit die stofgroep al op lijst I van de Opiumwet voorkomt of daar alsnog op wordt geplaatst. Dit impliceert een mogelijke nieuwe

- buitenparlementaire uitbreiding van verboden stofgroepen, welke voor de gemiddelde burger zeer moeilijk tot vrijwel niet kenbaar zijn.
- E. De introductie van een dergelijk generiek stelsel betekent tevens het onder controle brengen van groepen stoffen die mogelijk schadelijk kunnen zijn, in plaats van stoffen die aangehouden schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Onder de nieuw strafbaar te stellen stofgroepen zullen zich, zoals de concept Memorie van Toelichting zelf expliciet toegeeft, ook middelen bevinden die niet 'psychoactief' zijn. Er zullen zich ook middelen onder bevinden die in het geheel niet schadelijk voor de gezondheid zijn of zelfs heilzaam zijn voor de gezondheid. Te denken valt wat dit betreft aan geneesmiddelen, voedingssupplementen en voedingscomponenten. Deze worden nu op één hoop gegooid met eventueel wel schadelijke middelen, hetgeen een onjuist gebruik van de Opiumwet is, omdat die nu juist als doel heeft de Volksgezondheid te beschermen.
- F. De strafbaarstelling van een groot aantal stoffen, die nuttig zijn voor allerlei doelen en daarom op dit moment nog gewoon verhandelbaar zijn, zal bovendien een enorme toename impliceren van aan te vragen ontheffingen vanuit de industrie en het bedrijfsleven en het dulden van vaak maandenlange controles op de naleving ervan. Dit kan desastreus uitvallen voor het bedrijfsleven en de reguliere handel. Het zal leiden tot meer bureaucratie bij de overheid en meer inzet en toezicht van politie, douane en inspectiediensten (zie opnieuw RIVM rapport 2012).
- G. De concept Memorie van Toelichting geeft op dit laatste punt toe nu al vanuit politie, OM, NFI en Douane signalen te hebben ontvangen dat de voorgestelde wetswijziging gepaard zal gaan met verhoging van hun werklast hetgeen consequenties zal hebben voor hun capaciteit. Zij zullen nog zwaarder worden belast. Door het RIVM werd al in 2012 gewaarschuwd, dat de uiteindelijke vaststelling of een aangetroffen stof tot de strafbaar gestelde clustergroep behoort, zal moeten gebeuren door hoogwaardige chemisch-analytische laboratoria. Dit zal een kostbare zaak worden. In strafzaken tegen verdachten zullen contra-expertises moeten worden toegestaan, welke ook kostbaar zijn.
- H. De tot nu toe legale verkoop van specifieke designer drugs via de smartshops, welke door de door de shops gegeven voorlichting geen tot weinig risico voor de volksgezondheid meebrengt, zal worden verplaatst naar de zwarte illegale markt met alle risico's voor de volksgezondheid van dien.

Bijgesloten vindt u het wetsvoorstel en de Memorie van Toelichting zoals thans gepubliceerd, alsmede het in 2012 uitgebrachte rapport van het RIVM waarnaar ik verwijs.

Ik hoop u hiermee een eerste beeld te hebben kunnen geven van de implicaties van de voorgenomen nieuwe wetgeving.

Met vriendelijke groet,

Adèle van der Plas